Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Pekka Kalliomäki 2.10.2017

Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Ympäristöministeriön vastine liikenne- ja viestintävaliokunnan saamiin asiantuntijalausuntoihin liittyen hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta (HE 85/2017 vp)

Ympäristöministeriölle on toimitettu vastinetta varten liikenne- ja viestintävaliokunnan kuulemien seuraavien tahojen kirjalliset asiantuntijalausunnot:

- Liikenne- ja viestintäministeriö, 14.9.2017
- Viestintävirasto, 27.9.2017
- Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FICom ry, 27.9.2017 ja täydennys 29.9.2017
- DNA Oy, 27.9.2017
- Elisa Oyj, 26.9.2017
- Telia Finland Oyj, 26.9.2017
- Helsingin rakennusvalvontapalvelut

Ympäristöministeriö katsoo, että laadukkaat, turvalliset ja toimintavarmat tietoliikenneyhteydet ovat nyky-yhteiskunnassa perusedellytys niin asumiseen, elinkeino- ja palvelutoimintaan kuin viranomaistoimintaan tarkoitettujen rakennusten tarkoituksenmukaiselle käytölle.

Ympäristöministeriö korostaa, että rakennukset rakennetaan pitkäikäisiksi. Matkaviestinten käyttämän tekniikan kehitys on nopeaa. Ehdotuksen 115 pykälän muutos, jonka mukaan rakennuksen rakennettavaksi sallitun kerrosalan saa ylittää muun muassa taloteknisten järjestelmien edellyttämän kuilun, hormin tai yleisiin tiloihin avautuvan teknisen tilan rakentamiseen tarvittavan pinta-alan verran, mahdollistaa teknisten järjestelmien aiempaa kustannustehokkaamman rakentamisen ja luo edellytykset rakentaa tulevaisuudessa esimerkiksi tekniikan kehittyessä tarvittavia sisäverkkoja. Tällä hetkellä ei tarkkaan tiedetä, millaista tekniikkaa rakennusten sisätilakuuluvuus edellyttää esimerkiksi viidenkymmenen vuoden kuluttua. Tilavaraus sekä varautuminen putkituksin erilaisiin kaapelointeihin mahdollistaa kulloinkin tarvittavan tekniikan tuomisen rakennukseen kustannustehokkaasti. Esimerkiksi 5G verkon suuri taajuus mahdollistaa nopean tiedonsiirron eikä signaalin vaimeneminen rakennuksen vaipassa ole enää ongelma, koska niitä varten tarvitaan joka tapauksessa sisäverkot. Rakennusten käyttöikää ajatellen olisi lyhytnäköistä keskittyä lainsäädännössä yksinomaan rakennuksen vaipan matkaviestinten sisätilakuuluvuutta vaimentavaan vaikutukseen.

Ympäristöministeriö katsoo saatujen asiantuntijalausuntojen pohjalta, että ehdotuksessa säädettyä asetuksenantovaltuutta teknisistä ratkaisuista, joilla voidaan luoda edellytykset matkaviestinten sisätilakuuluvuudelle, pidettiin kannatettavana. Asiantuntijalausunnoissa tuotiin myös hyvin esille, että sisätilakuuluvuus riippuu monesta tekijästä, kuten etäisyydestä

tukiasemaan, käytettävästä taajuusalueesta, rakennuksen vaipan voimakkaasta signaalinvaimennuksesta tai muiden rakennusten vaikutuksesta, ja että puhekuuluvuudessa on hyvä huomioida teknologian kehittyminen, kuten laajakaistayhteyden kautta hoituva puhekuuluvuus. Matkaviestinten sisätilakuuluvuuden ongelmia ei voidakaan ratkaista yksinomaan rakentamisen keinoin tai pelkästään matkaviestinten signaalin avulla, vaan asian ratkaisemiseen tarvitaan eri osapuolten yhteistyötä. Asetuksenantovaltuuden myötä ympäristöministeriö pääsisi kokoamaan työryhmää, joka voisi yhteistyössä pohtia kaikkien osapuolten, niin rakennuttajien, asukkaiden kuin teleoperaattoreiden kannalta kustannustehokkaita ratkaisuja ja kuuluvuuden arviointimenetelmiä erilaisiin tilanteisiin. Kuuluvuuden aikaansaamisesta aiheutuvia kustannuksia ei voida kohdistaa etukäteen yksinomaan rakennuttajalle tai yksinomaan matkaviestinverkkotoiminnan harjoittajalle. Kustannustehokkaiden toimien suunnittelun kannalta olisi tärkeää, että riittävän kuuluvuuden arviointiin voitaisiin kehittää menetelmä.

Kuten viestintäviraston asiantuntijalausunnossa tuotiin esille, verkkotoiminnan toimiluvissa on peittovelvoitteita, mutta 100 prosentin väestöpeittoa ei edellytetä. Hyvin kuuluva matkaviestiverkko ei kata koko Suomea eikä jokaista yksittäistä paikkaa verkon alueella. On huomattava, että jos matkaviestin ei kuulu lainkaan tai sen kuuluvuudessa on ongelmia rakennuksen ulkopuolella, ei se tietenkään voi kuulua samalla tekniikalla rakennuksen sisälläkään. Rakennushankkeeseen ryhtyvä ei siten voi taata matkaviestinten sisätilakuuluvuutta eikä kustannusvastuuta tältä osin voida sälyttää rakennushankkeeseen ryhtyvälle. Rakennushankkeeseen ryhtyvä ei myöskään voi tehdä toimia, jotka kuuluvat verkkotoimiluvan alaisuuteen.

DNA Oyj lausunnossaan esittää, että jos rakentamisen sääntelyssä sallittaisiin RF-signaaleja läpäisevien rakenteiden käyttäminen sen heikentämättä E-lukua, kuten sallimalla heikomman U-arvon omaavien rakenteiden käyttäminen edes osassa rakennusta kompensoimalla niitä esimerkiksi tehokkaammalla lämpöenergian talteenotolla tai mukautetulla käytetyn lämmitysenergiamuodon kertoimella, voitaisiin rakentamisessa palata takaisin RF-signaalien läpäisyn kannalta tavanomaiseen ja käyttötarkoitukseen soveltuvaan rakennuskantaan heikentämättä E-luvuilla ilmoitettuja energiatehokkuuksia.

Ympäristöministeriö korostaa, että rakentamismääräysten mukaan esitetyn mukainen menettely on nimenomaan mahdollista. Jotain rakennusosaa voi heikentää, kun jotain toista osa-aluetta vastaavasti parantaa.

FiCom lausunnossaan halusi kiinnittää valiokunnan huomioita hallituksen esityksen sivulla 3 olevaan lauseeseen, jonka mukaan Suomessa ei ole tällä hetkellä edellytetty säädöksin myöskään sähkö- tai puhelinverkon taikka datayhteyden rakentamista rakennuksiin. Esityksen toteamus ei FiCom:in mukaan kaikilta osin pidä paikkansa, koska yhteisrakentamislain (276/2016) yhteydessä tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 249 §:n muutoksen yhteydessä säädettiin rakennushankkeeseen ryhtyvälle nopeita laajakaistayhteyksiä tukeva sisäisen viestintäverkon rakentamisvelvollisuus. Ympäristöministeriö toteaa, että sisäisen viestintäverkon rakentamisvelvollisuus koskee vain tilannetta, jossa rakennus päätetään liittää yleiseen viestintäverkkoon, mihin ei ole säädöksen velvoittamana pakko liittyä. Huomattavaa on myös, että toisin kuin FiCom lausunnossaan väittää, maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyt olennaiset tekniset vaatimukset eivät edellytä rakennuksen lämmittämistä tai sen liittämistä sähkö-, vesijohto- tai viemäriverkkoon.

Edellä mainituilla perustella ympäristöministeriö kunnioittavasti katsoo, että matkaviestinten sisätilakuuluvuuden varmistamisesta aiheutuvien kustannusten kohdistamisesta minkään osapuolen vastuulle ei voida säätää ennen kuin työryhmä on selvittänyt, kuinka matkaviestinten sisätilakuuluvuus on kokonaisuutena ratkaistava. Jos työryhmän työn yhteydessä havaitaan, että kustannusvastuun kohdistaminen jollekin osapuolelle edellyttää esimerkiksi perustuslain vuoksi säädöstä lain tasolla, voidaan asiasta luonnollisesti säätää lailla siinä yhteydessä. Tällä hetkellä hallituksen esityksessä ehdotetaan asetuksenantovaltuuden antamista, jotta työ matkaviestinten sisätilakuuluvuuden varmistamiseksi kaikkien osapuolten kannalta kustannustehokkaasti voisi alkaa.